

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонтиDOI: doi.org/10.31499/2616-5236Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 364.3:364-6](045)

JEL Classification H 55, J 65, I 32, I 38

DOI: [10.31499/2616-5236.4\(29\).2024.315369](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(29).2024.315369)

Liudmyla Chvertko, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Candidate of economic sciences, Associate Professor of the Department of Finance,
Accounting and Economic Security

Victoriia Poliekhina, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Social
Pedagogy and Social Work

**КОШТИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ У
ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ****SOCIAL INSURANCE FUNDS AND THEIR ROLE IN PROVIDING
SOCIAL BENEFITS**

Анотація: Стаття присвячена визначенню ролі коштів цільових фондів державного соціального страхування у наданні виплат особам, які зазнали впливу соціальних ризиків. Визначено види соціальних ризиків, які охоплюються загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням в Україні, їх сутність, а також перелік страхових виплат та соціальних послуг, гарантованих законодавством України. Схарактеризовано ефективність страхового захисту населення через систему соціального страхування, визначено виклики її розвитку, проблеми фінансування соціальних виплат та значенні цих виплат для застрахованих осіб.

Abstract: The article is devoted to topical issues of social insurance, in particular, to determining the role of the State Social Insurance Trust Funds in providing social benefits to persons exposed to social risks. The author identifies the types of social risks covered by compulsory state social insurance in Ukraine, their essence, and the list of insurance benefits and social services guaranteed by Ukrainian legislation under certain types of compulsory state social insurance. The author characterizes the effectiveness of insurance protection of the population in Ukraine through the social insurance system in recent years, identifies the challenges to its development related to the Covid-19 pandemic and Russia's large-scale military invasion of Ukraine, and assesses the ability of compulsory state social insurance to ensure adequate social protection of citizens from social risks

and maintain their well-being in accordance with generally accepted standards. Attention is drawn to the problems of financing social benefits against the background of record growth in consumer prices and devaluation of the hryvnia and their significance for the insured persons. It is substantiated that the amount of such payments, despite periodic increases due to their indexation or recalculation, is mostly insufficient and often does not meet the needs of recipients. An example of changes in the amount of pensions granted in 2024 and the distribution of pensioners by type of pension is given. It is noted that a significant number of pensioners are completely dependent on pension payments due to health conditions, physical limitations and other factors that do not allow them to work or engage in additional activities to generate additional income. It is proved that there is an urgent need to improve financing mechanisms and increase support from social insurance funds to ensure an adequate level of social protection of the population in the face of current challenges. Revision of these mechanisms can contribute to the stability of the social insurance system by increasing its ability to respond to social and economic risks that have been exacerbated by the pandemic, economic difficulties, and military operations.

Keywords: insured person, state trust funds, insurance payment, social security, social risk, social insurance, social service, risk management

Ключові слова: застрахована особа, державні цільові фонди, страхова виплата, соціальне забезпечення, соціальний ризик, соціальне страхування, соціальна послуга, управління ризиками

Постановка проблеми.

Впродовж останніх років однією з найбільш гострих і значущих проблем в Україні є фінансова спроможність державного та місцевих бюджетів, цільових фондів, які реалізують задекларовані державні зобов'язання у сфері соціального захисту населення. Реалізація перспектив збереження та якісного вдосконалення системи соціального захисту населення суттєво ускладнюється наявними демографічними змінами, економічною кризою та численними соціальними викликами на тлі воєнної агресії росії проти України. Зростання державних видатків на соціальний захист актуалізує необхідність пошуку джерел фінансування та підвищення ролі

фондів соціального страхування у виконанні цих функцій.

Соціальне страхування як ключовий елемент системи соціального захисту спрямоване на мінімізацію соціальних ризиків і, завдяки участі працюючих членів суспільства та роботодавців у фінансуванні цього процесу, сприяє скороченню бюджетних соціальних видатків. Фінансові ресурси, зосереджені у фондах соціального страхування, гарантують застрахованим та їхнім сім'ям можливість задовольняти свої життєво важливі потреби. В разі настання страхового випадку ці кошти є основою для своєчасного надання соціальних виплат та послуг зазначеним категоріям населення. Зокрема, компенсація або часткове

заміщення доходів застрахованих осіб через систему соціального страхування забезпечує захист від непередбачуваних обставин, пов'язаних з тимчасовою втратою працездатності, безробіттям, старістю, нещасними випадками та іншими соціальними ризиками.

Дослідження ролі соціального страхування в контексті фінансування окремих видів соціальних виплат та соціальних послуг дозволяє визначити можливі напрями їх оптимізації, покращення фінансової стійкості системи соціального страхування та підвищення ефективності управління акумульованими ресурсами. Водночас потребує подальшого вивчення питання рівнів ефективності реалізації політики та програм соціального страхування, забезпечення участі та посилення соціального захисту населення.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Важливі аспекти проблематики соціального захисту та його складових, таких як соціальне забезпечення, соціальна допомога та соціальне страхування перебувають у центрі уваги науковців та практиків. Зокрема, цим проблемам присвячені праці таких зарубіжних вчених, як А. Баррієнтос (A. Barrientos) [1], М. Равальйон (M. Ravallion), Д. Джолліфф (D. Jolliffe), та Я. Маргітіч (J. Margitic) [2], Р. Паласіос (R. Palacios) та Д. Робаліно (D. Robalino) [3], Ф. Бурчі (F. Burchi), М. Лойе (M. Loewe), Д. Малерба (D. Malerba) та Й. Лейнінгер (J. Leininger) [4], Е. Шюрінг (E. Schüring) [5] та ін.

Ролі та місцю фінансових ресурсів фондів соціального

страхування у забезпеченні соціального захисту приділено значну увагу в наукових працях українських дослідників. Зокрема, А. Огінська розглядає соціальне страхування як важливий елемент фінансового механізму реалізації соціального захисту населення та форму його фінансування [6]. Авторка розглядає соціальне страхування «і як розподілене у часі внутрішнє фінансування соціального захисту, і як різновид зовнішнього фінансування (за рахунок коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власності)» [6, с. 135].

Н. Савченко підкреслює, що організація соціального страхування дала змогу компенсувати соціальні ризики через перерозподіл частини національного доходу між окремими групами населення незалежно від інших перерозподільчих механізмів [7].

Р. Підлипна аналізує різні моделі соціального страхування, накопичені світовим досвідом, та оцінює механізми фінансування соціальних видатків у розвинених країнах, що дає змогу виявити їх ключові відмінності та окреслити напрями побудови ефективної системи соціального страхування в Україні, її перетворення на фінансово-ресурсну детермінанту соціально-економічного розвитку держави [8].

Д. Мельничук, І. Войналович та З. Живко зосередили свій науковий інтерес на дослідженні ролі соціального страхування в системі реалізації пріоритетів сталого розвитку, визначенні проблем функціонування

вітчизняної системи соціального страхування та її реформування, а також окресленні пріоритетів розвитку [9].

Багато наукових досліджень присвячено питанням формування та використання коштів окремих цільових фондів соціального страхування, а також на обґрунтування пріоритетів і заходів, спрямованих на забезпечення їх ефективного функціонування [10]. Ряд авторів розглядають соціальне страхування як різновид соціального управління з пов'язаною з ним концепцією соціальної справедливості; як джерело матеріального забезпечення окремих вразливих категорій громадян, що піддаються впливу соціальних ризиків, наприклад таких як внутрішньо переміщені особи [11; 12], безробітні [13; 14] та ін.

Дослідники, оцінюючи ефективність діючої в Україні системи соціального страхування, звертають увагу на її неспроможність повною мірою виконувати своє основне завдання – забезпечення соціального захисту громадян, у разі виникнення соціальних ризиків, та підтримання добробуту застрахованих осіб відповідно до загальноприйнятих світових стандартів; визначають перспективи її розвитку та обґрунтовують напрями удосконалення механізмів соціального захисту економічно-активного населення з огляду на пріоритети розвитку українського суспільства [15; 16; 17].

Однак, попри значну увагу науковців та практиків до проблем системи страхового захисту та

великий обсяг публікацій і досліджень з цієї тематики, питання соціального страхування як її складової залишається актуальним та потребує подальшого вивчення. Постає потреба в ґрунтовному аналізі фінансової стійкості соціальних фондів, оцінці рівня та адекватності страхових виплат застрахованим особам і членам їхніх сімей після реалізації страхових ризиків, а також у розробці ефективних шляхів забезпечення стабільності системи соціального захисту.

Метою статті є визначення ролі коштів соціального страхування в забезпеченні соціальних виплат особам, які зазнають впливу соціальних ризиків, виявлення проблем фінансування цих виплат та обґрунтування їх значення для добробуту застрахованих осіб і їхніх сімей.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Страхові кошти системи соціального страхування це акумульовані страхові внески, суми від фінансових санкцій та інші надходження відповідно до законодавства для здійснення страхових виплат та надання соціальних послуг. Вивчення міжнародного досвіду показує, що інституційними структурами, відповідальними за акумуляцію та розподіл таких коштів, є спеціалізовані цільові фонди, які управляють фінансовими ресурсами та здійснюють соціальні виплати відповідно до встановлених стандартів.

В Україні соціальними інституціями, що виконують

завдання реалізації держаної політики загальнообов'язкового соціального страхування, є Пенсійний фонд України та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Всі джерела, які формують кошти цих фондів, чітко визначені відповідним законодавством. Оскільки економічною основою соціального страхування є страхові відносини, основна частка надходжень до цільових централізованих страхових формується за рахунок страхових внесків страхувальників – з 2011 р. це єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Визначальною особливістю соціального страхування є чітка залежність між рівнем матеріального забезпечення застрахованої особи в разі настання соціальних ризиків та розміром сплачених страхових внесків. Це означає, що чим вищі страхові внески, тим більші виплати та

соціальні гарантії отримує застрахована особа. Варто зазначити, що з 2016 р. платниками єдиного страхового внеску в Україні є лише суб'єкти господарювання (за винятком добровільної участі в соціальному страхуванні).

Соціальні ризики визначаються науковцями як загрози, що виникають і проявляються у соціальній сфері суспільства, мають негативні соціальні наслідки, впливають на життєдіяльність індивідів, соціальних груп та суспільства в цілому [18, с. 4].

Акумуляовані системою соціального страхування фінансові ресурси забезпечують страхові виплати та соціальні послуги застрахованим особам (або, за певних обставин, членам їхніх сімей чи іншим особам), залежно від видів соціального страхування, право на які виникає із настанням законодавчо визначених страхових ризиків (табл. 1).

Таблиця 1

Страхові ризики за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні

№ з/п	Вид загальнообов'язкового державного соціального страхування	Страхові ризики
1.	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності	обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть тимчасово втратити засоби до існування та потребувати страхових виплат, визначених Законом України № 1105-XIV від 23.09.1999 р. [19]
2.	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	Обставини, внаслідок яких може статися нещасний випадок або виникнути професійне захворювання, які спричинили втрату працездатності [19].
3.	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття	Обставини, внаслідок яких особи можуть втратити роботу і потребують матеріальної підтримки та соціальних послуг [20].
4.	Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	Досягнення застрахованою особою пенсійного віку, настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності застрахованої особи (за наявності страхового стажу) та в інших випадках, визначених Законом України № 1058-IV від 09.07.2003 р. [21].

Перелік страхових виплат та соціальних послуг, гарантованих законодавством України за окремими видами

загальнообов'язкового державного соціального страхування, наведено на рис. 1 та рис. 2.

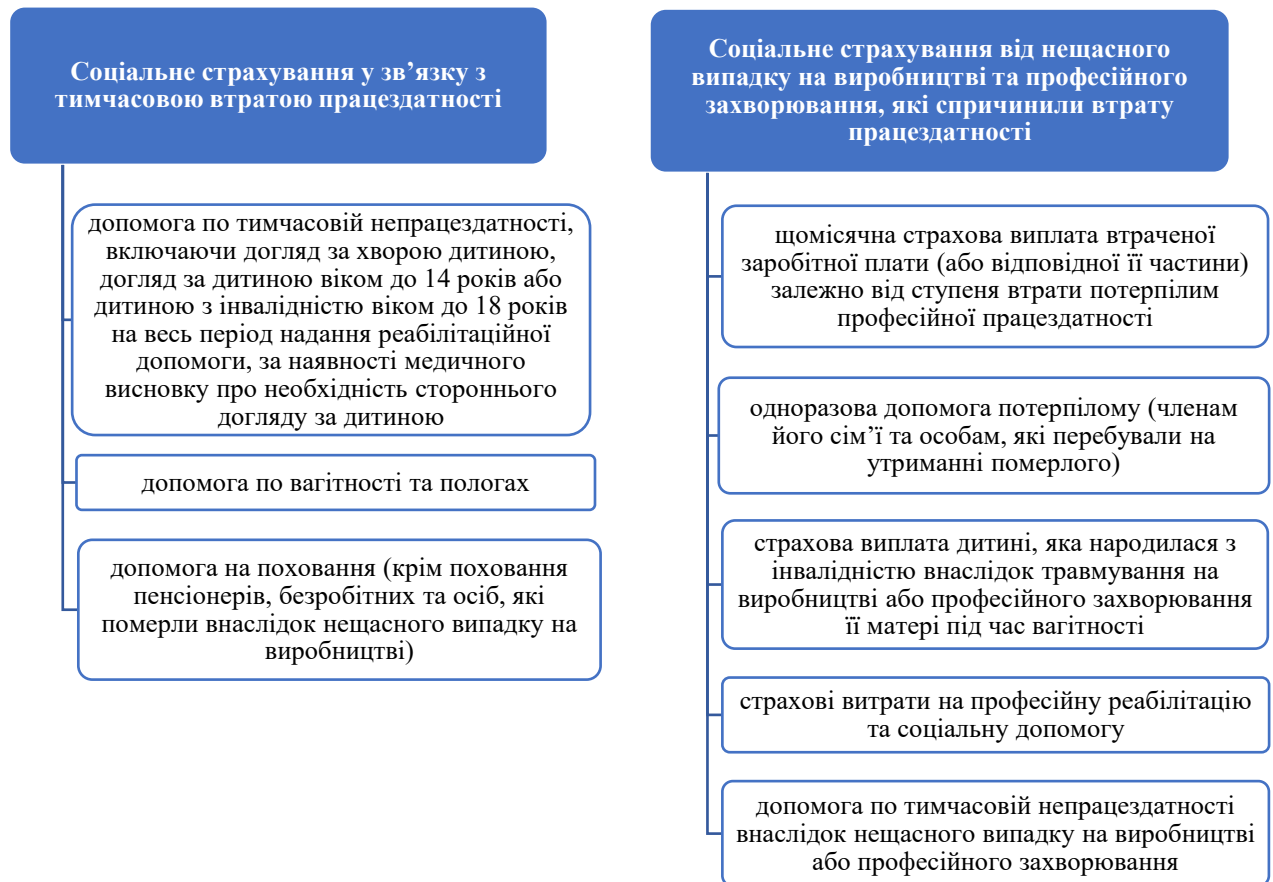

Рис. 1. Види страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

Варто зазначити, що дефіцит бюджетів фондів соціального страхування, який супроводжував його розвиток, посилювався під час пандемії Covid-19, що, на думку фахівців, було зумовлено переважно законодавчими недоліками та інституційними проблемами [23]. З початком широкомасштабного воєнного вторгнення росії в Україну через масове переміщення населення країни в пошуках безпеки, втрату робочих місць, зниження

доходів та збільшення кількості людей, які потребують соціальних виплат, ситуація в системі соціального страхування ще більше ускладнилася. За оцінками науковців, «... війна з її наслідками не тільки укоренила раптову бідність, а й спровокувала ймовірність її перетворення на хронічну, сталу бідність» [24, с. 69]. Зниження рівня життя населення країни підтверджує інтегральний Індекс людського розвитку України,

який у 2023 р., за розрахунками ООН, впав до найнижчого рівня з 2004 р. [25].

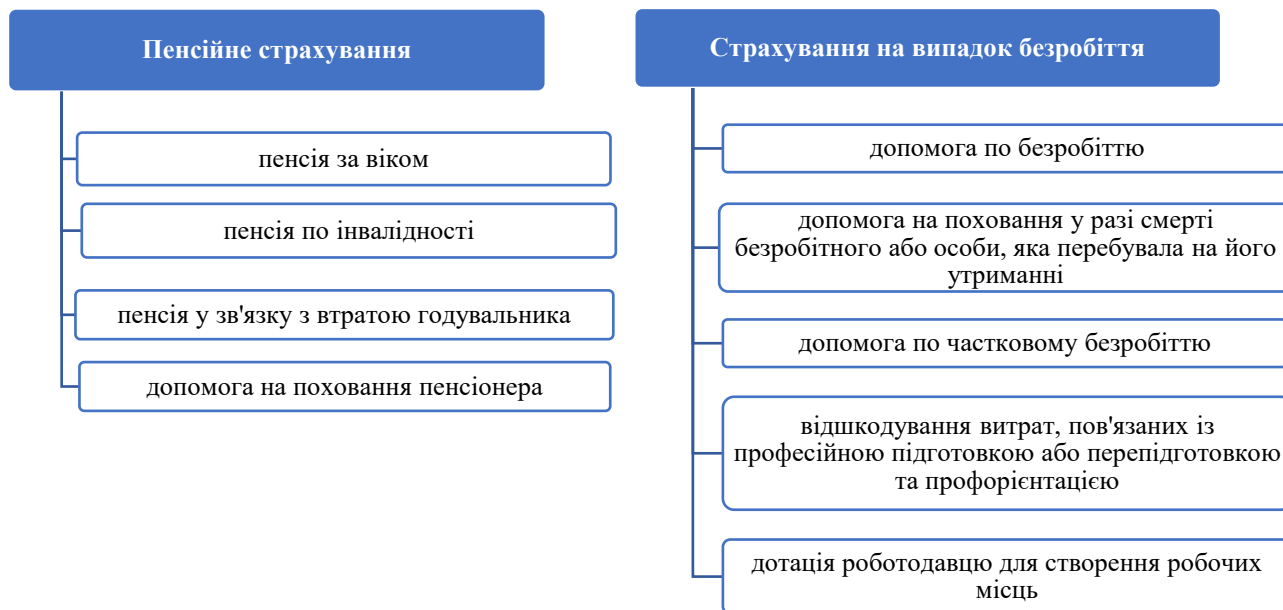

Рис. 2. Види страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням та соціальним страхуванням на випадок безробіття

Нестача фінансових ресурсів системи соціального страхування призвела до значного обмеження рівня соціальних страхових виплат. На тлі рекордного зростання споживчих цін та знецінення гривні обсяг таких виплат часто не відповідає потребам застрахованих осіб. Збільшення витрат на базові потреби, такі як продукти харчування, комунальні послуги та ліки, перевищує можливості багатьох громадян, які залежать від виплат за соціальним страхуванням.

Оскільки пенсійне страхування охоплює найбільшу кількість застрахованих осіб та акумулює основну частину страхових надходжень, то саме рівень пенсійного забезпечення, на нашу думку, найбільш показово відображає ефективність соціальної

захищеності населення через інструмент страхування.

Дані на рис. 3, який ілюструє динаміку середньої пенсії порівняно з середньою заробітною платою в країні за 2017-2023 рр., вказують на помітну розбіжність у темпах їхнього зростання на користь заробітної плати. Водночас впродовж цього періоду рівень заміщення доходу від заробітної плати пенсійними виплатами не перевищував 40 %, тобто не досягав мінімального значення, рекомендованого Міжнародною організацією праці. Це свідчить про низький рівень середньої пенсії та знижує мотиваційну функцію соціального страхування, оскільки багато застрахованих осіб не відчують відповідності між своїми страховими внесками та отриманими пенсійними виплатами.

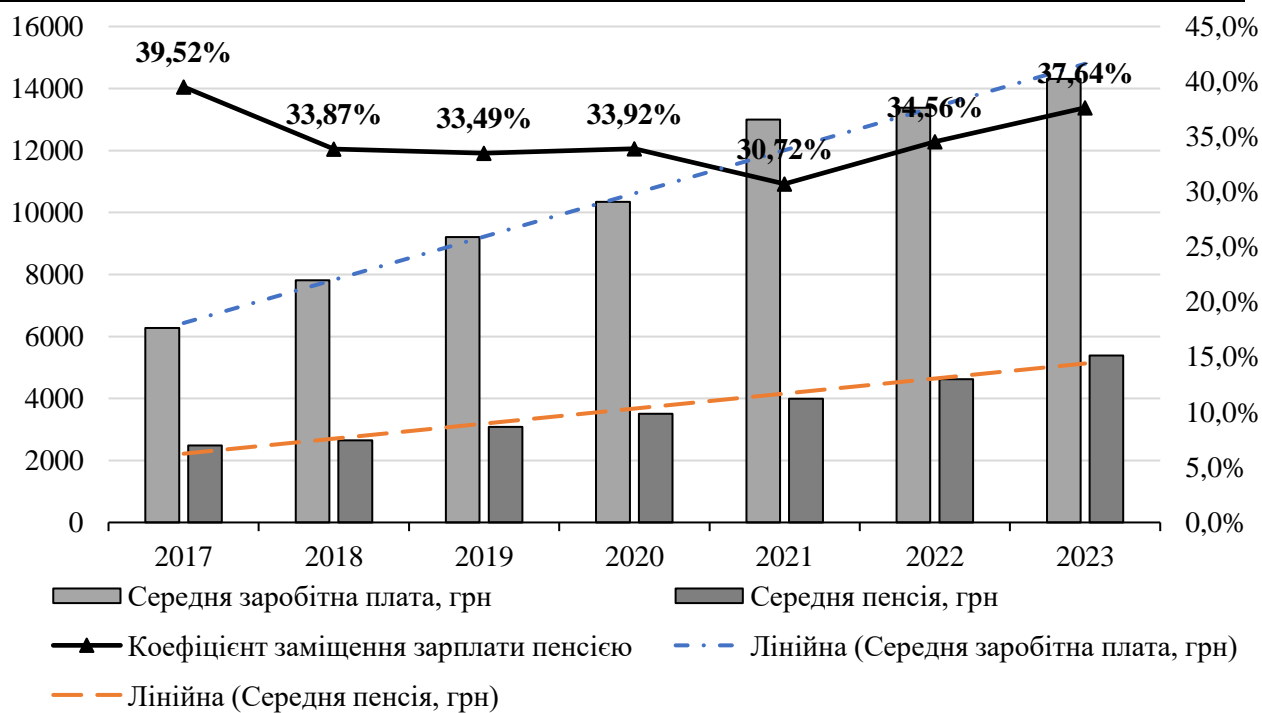

Рис. 3. Динаміка коефіцієнта заміщення зарплати пенсією за 2017-2023

Пенсії для більшості українських пенсіонерів не забезпечують належної якості життя у старості. Водночас значна кількість пенсіонерів через стан здоров'я, фізичні обмеження та інші фактори, які не дозволяють їм працювати або займатися додатковою діяльністю для отримання додаткового доходу, повністю залежать від пенсійних виплат.

Навіть періодичне підвищення рівня пенсійних і страхових виплат, яке відбувається через їх індексацію чи перерахунок, здебільшого є недостатнім для покриття витрат. Наприклад, станом на перше півріччя 2024 р. середньомісячний розмір страхової виплати потерпілим від нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, а також особам, які мають право на виплати у зв'язку з втратою годувальника, після підвищення в середньому на 497 грн,

рр.

перевищив 7,0 тис. грн. Однак, з огляду на інфляційні процеси та зниження купівельної спроможності населення, така сума не забезпечує належного соціального захисту та підтримки.

Зміна розмірів призначених пенсій за шість місяців з початку 2024 р. та розподіл пенсіонерів за видами пенсій наведено в табл. 2.

Як видно з табл. 2, середній розмір пенсії на 01.07.2024 р. становив 5 816,62 грн, що на 431,37 грн, або на 8 %, більше, ніж на 01.01.2024 р.

Станом на 1 жовтня 2024 року середня пенсійна виплата номінально зросла на 9,4% порівняно з минулим роком, але в реальному вимірі, з урахуванням інфляції, це зростання становило лише 0,7%. Середня пенсія на 1 жовтня 2024 р. склала 5 851,9 грн. Водночас, згідно з даними Пенсійного фонду України, понад

60% від загальної кількості пенсіонерів отримують пенсійні виплати розміром до 5000 грн (рис. 4).

Таблиця 2

Розподіл пенсіонерів за видами та розмірами призначених пенсій, крім пенсіонерів з числа військовослужбовців*

Розподіл за видами пенсій	Станом на 01.01.2024**		Станом на 01.07.2024**	
	кількість, осіб	середній розмір пенсій, грн	кількість, осіб	середній розмір пенсій, грн
Пенсіонерів всього, з яких:	9 937 408	5 039,60	9 667 418	5 399,18
за віком	7 705 735	5 247,94	7 484 548	5 615,69
за інвалідністю	1 474 997	4 030,92	1 471 416	4 362,56
у зв'язку з втратою годувальника	510 177	4 507,42	477 455	4 778,78
за вислугу років	183 466	4 769,53	173 490	5 242,49
соціальні пенсії	59 269	2 451,45	56 692	2 677,41

*Джерело: [26]

**Інформація сформована без даних Автономної республіки Крим, м. Севастополь та окремих територій України, що входять до складу Донецької та Луганської областей та є окупованими починаючи з 07.04.2014 р.

Дослідження показує, що існує нагальна потреба в удосконаленні механізмів фінансування соціального страхування та збільшенні обсягів підтримки застрахованих осіб та членів їх сімей за рахунок коштів соціального страхування для забезпечення

належного рівня соціального захисту. В умовах сучасних викликів перегляд цих механізмів може сприяти стабільності системи соціального страхування, підвищуючи її здатність реагувати на соціальні та економічні ризики.

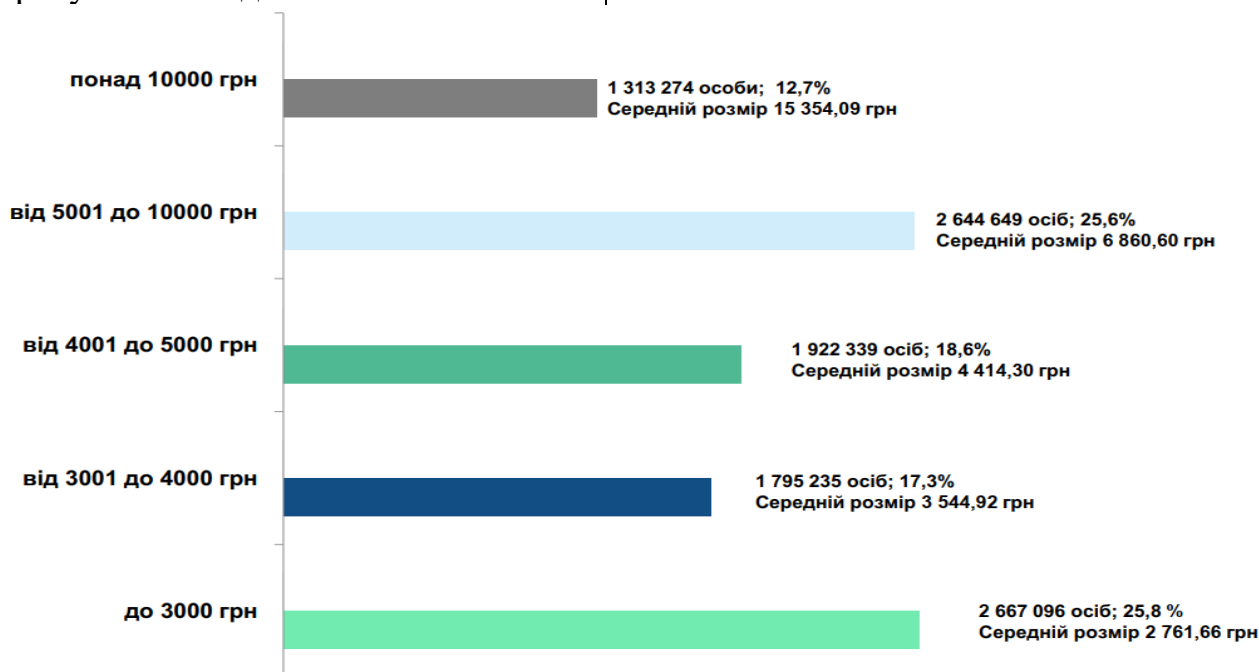

Рис. 4. Питома вага пенсіонерів за розмірами призначених місячних пенсій у загальній їх кількості станом на 01.10.2024 р. *

*Джерело: [27]

Необхідно посилити страхові засади у функціонуванні пенсійної

системи шляхом переходу до індивідуально-накопичувальної

схеми та стимулювання недержавних пенсійних заощаджень. Реалізація таких підходів дасть можливість розширити джерела пенсійних виплат, зменшивши навантаження на бюджет та створивши стимули для громадян брати особисту фінансову відповідальність за забезпечення у старості.

Висновки. Соціальне страхування є ключовим елементом системи соціального захисту, спрямованим на пом'якшення соціальних ризиків через залучення працюючих громадян та роботодавців до його фінансування. Страхові кошти системи соціального страхування це акумульовані страхові внески, суми від фінансових санкцій та інші надходження, що відповідно до законодавства використовуються для здійснення страхових виплат та надання соціальних послуг застрахованим особам та їхнім сім'ям.

В Україні соціальними інституціями, відповідальними за реалізацію держаної політики у

сфері загальнообов'язкового соціального страхування, є Пенсійний фонд України та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. За рахунок коштів цих цільових фондів здійснюються виплати законодавчо визначених допомог, таких як допомога по тимчасовій непрацездатності, вагітності та пологах, безробіттю, а також пенсійних виплат – пенсія за віком, по інвалідності, по втраті годувальника тощо.

Ситуація, що склалася в країні внаслідок масштабних соціально-економічних потрясінь, таких як пандемія COVID-19 та російське вторгнення, виявила вразливість чинної системи соціального страхування. Попри номінальне зростання соціальних виплат, їхній реальний рівень залишається недостатнім для забезпечення належної якості життя більшості застрахованих осіб та членів їхніх сімей, що підкреслює необхідність проведення реформ.

References

- Barrientos, A. (2011). *Social protection and poverty*. *International Journal of Social Welfare*, 20 (3), 240–249.
- Ravallion, M., Jolliffe, D., Margitic, J. (2018). *Social Protection and Economic Development: Are the Poorest Being Lifted-Up or Left-Behind?* National Bureau of Economic Research. DOI: <https://doi.org/10.3386/w24665>
- Palacios, R., Robalino, D. (2020). *Integrating Social Insurance and Social Assistance Programs for the Future World of Labor*. IZA discussion papers, URL: <https://docs.iza.org/dp13258.pdf>
- Burchi, F., Loewe, M., Malerba, D., Leininger, J. (2022). *Disentangling the Relationship Between Social Protection and Social Cohesion: Introduction to the Special Issue*. *The European Journal of Development Research*, 3, 1195-1215. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41287-022-00532-2>
- Loewe, M., Schüring, E. (2021). *Introduction to the handbook of social protection systems*. *Handbook on social protection systems*, ed. E. Schüring and M. Loewe, 1–35. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781839109119.00011>

- Oginska, A. (2018). *Social protection of the population and financial mechanism of its realization: theoretical and conceptual section*. *Ekonomika ta derzhava*, 4, 131–136 [in Ukrainian].
- Savchenko, N. (2010). *Formation and use of financial resources of social insurance of Ukraine*. *Herald Kyiv State University of Trade and Economics*, 1, 110–118 [in Ukrainian].
- Pidlypna, R. (2020). *Mistse sotsialnoho strakhuvannia u formuvanni resursiv systemy sotsialnoho zakhystu*. [The place of social insurance in the formation of resources of the social protection system]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, 2, 108–120. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.02.108> [in Ukrainian].
- Melnychuk, D., Voinalovych, I., Zhyvko, Z. (2022). *Social insurance: a security factor in the context of modern challenges*. *Economics, Finance and Management Review*, 3, 62–70. DOI: <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2022-3-62>
- Tovstyzhenko, E., Mihyeyenko, T., Sirenko, K. (2016). *Features reform of social insurance against unemployment*. *Scientific bulletin of Polissia*, 3 (7), 140-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2016_3_22 [in Ukrainian].
- Chvertko, L. (2022). *Social insurance as a component of the domestic system of social protection for internally displaced persons*. *Economies' Horizons*, (4(22)), 51–66. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.4\(22\).2022.267018](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(22).2022.267018) [in Ukrainian].
- Zhuravel, V., Dashutin, I., Deneha, O., Vitruk, V., Bielousov, V. (2023). *The right to social security for internally displaced persons: the experience of Ukraine*. *Estudios Constitucionales*. 21 (2), 145-165. DOI: 10.4067/S0718-52002023000200145
- Yakymova, N. (2019). *World practice of functioning of unemployment insurance systems in the conditions of transformation of behavioral models of labor market actors*. *Business Navigator*, 6.1-2 (56), 125-131 [in Ukrainian].
- Hapochka, V. (2022). *Social protection of the unemployed: realities of today*. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 1(74), 171-175 [in Ukrainian].
- Kravchenko, M. (2014). *The ways and mechanisms of the social protection of economically active population of Ukraine*. *Efficacy Public Administration*, 39, 115-123 [in Ukrainian].
- Fedyna, V., Danylov, A. (2023). *Modern trends in reforming the social insurance system in Ukraine*. *Scientific journal "Internauka"*, 21, 37-41. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-21-9522> [in Ukrainian].
- Levanda, O. (2022). *Problemal Aspects of Social Insurance in Ukraine Regarding Lifetime Risks*. *Demography and Social Economy*, 2 (48), 58-77. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2022.02.058> [in Ukrainian].
- Nadruga, V., Chvertko, L. (2016). *Monitoring of social risks as a part of assessment of social policy efficiency*. *Market Relations Development in Ukraine*, 9 (184), 3-7 [in Ukrainian].
- Pro zahalnoobov'iazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia : Zakon Ukrainy vid 23.09.1999 r. № 1105-XIV. Data onovlennia: 07.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> [in Ukrainian].*
- Pro zahalnoobov'iazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia na vypadok bezrobittia: Zakon Ukrainy vid 02.03.2000 r. № 1533-III. Data onovlennia: 07.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#top> [in Ukrainian].*
- Pro zahalnoobov'iazkove derzhavne pensiine strakhuvannia : Zakon Ukrainy vid 09.07.2003 r. № 1058-IV. Data onovlennia: 07.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text> [in Ukrainian].*

- Systema zahalnoobov'iazkovoho derzhavnoho pensiinoho i sotsialnoho strakhuvannia vrazlyva ta slabka.* (2021). The Accounting Chamber. URL: <https://rp.gov.ua/News/?id=1183> [in Ukrainian].
- Iierusalymov, V., Fesenko, A., Marchak, D.* (2022). Analiz efektyvnosti pidtrymky zastrakhovanykh osib fondom sotsialnoho strakhuvannia Ukrainy. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/08/Doslidzhennya_funktsii---FSSU.pdf [in Ukrainian].
- Stozhok, L.* (2024). Socio-Economic Background of the Social Vulnerability of Working-Age Population. *Economy of Ukraine*, 67 (9 (754)), 64–94. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.09.064> [in Ukrainian].
- Human Development Report 2023-24.* UNDP. URL: <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>
- Zvit pro robotu orhaniv Pensiinoho fondu Ukrainy u I pivrichchi 2024 roku.* URL: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2023/06/Zvit_I_pivrichchya_2024.pdf [in Ukrainian].
- Serednii rozmir pryznachenoi pensiinoi vyplaty ta pytoma vaha pensioneriv za rozmiramy pryznachenykh misiachnykh pensii u zahalnoi yikh chyselnosti stanom na 01.10.2024. Pensiinyi fond Ukrainy.* <https://www.pfu.gov.ua/2167997-serednij-rozmir-pryznachenoyi-pensijnoyi-vyplaty-ta-pytoma-vaga-pensioneriv-za-rozmiramy-pryznachenyh-misyachnyh-pensij-u-zagalnij-yih-chyselnosti-stanom-na-01-10-2024/> [in Ukrainian].